

Momo Nikolić,

Mlin „Muharem Asović“, Nikšić

STAVOVI I INTERESI RADNIKA MLINA „MUHAREM ASOVIĆ“ PREMA SPORTSKOJ REKREACIJI

1. UVOD

Sportska rekreacija poprima izuzetan značaj u prevazilaženju suštinskih razlika između umnog i fizičkog rada, kao i otklanjanju trajne vezanosti čovjeka za jednu profesiju ili specijalnost. Svestrani razvitak ličnosti označava ne samo sjedinjavanje umnog i fizičkog rada, nego predstavlja mogućnost promjene karaktera rada, promjena specijalnosti uslovljenih brzim promjenama u razvoju tehnologije.

Sportska rekreacija, sa svojim programima, pomaže bržem usvajanju proizvodnih operacija, tempa života i koordinacije radnih pokreta. Ona postaje sredstvo za efikasnu i racionalnu pripremu ljudi za novim načinom proizvodnje i za zadovoljavanje brojnih potreba uslovljenih promjenama načina života i rada savremenog čovjeka.

Automatizacija proizvodnje zahtijeva osim opšteg i stručnog obrazovanja i vladanje velikim brojem različitih motornih navika, za čije usvajanje se baza stvara upravo kroz raznovrsne aktivnosti u fizičkoj kulturi.

Sportska rekreacija u sferi fenomena slobodnog vremena mora postati značajan faktor, ne samo u očuvanju zdravlja, povećanju radnih, fizičkih i umnih sposobnosti u otklanjanju štetnih posledica koje nastaju usled zamora, fizičkog i psihičkog naprezanja ili u narušenoj ravnoteži između unesenih i utrošenih energetske potencijala, već mora biti shvaćena kao faktor koji radnog čovjeka vraća u život kao bio-psiho-sociološku ličnost.

Današnja savremena proizvodnja ima potrebu za zdravim radnikom, radnikom koji posjeduje visok nivo radnih navika, sposobnosti i fizičku spremnost, koja će mu omogućiti uspješno stvaralačko angažovanje u procesu rada, povećanju produktivnosti, njegovom zadovoljavanju kulturnih potreba kao i razvoju ostalih potencijala kojima on raspolaže.

Zbog toga sportsko-rekreativna aktivnost, iako u osnovi biogene potrebe, dobija sociološke, psihološke i druge važne komponente u slobodnom vremenu.

To nameće potrebu da se sportska rekreacija proučava sa sociološkog, psihološkog i drugih aspekata u cilju zdravlja radnog čovjeka, efikasnijeg adaptiranja i humanizacije života i rada u funkciji uspješnih ekonomskih, privrednih i drugih tokova razvoja sredine.

Radnik se u sportskoj rekreaciji sve više pojavljuje kao subjekt koji svjesno bira određenu sportsko-rekreativnu aktivnost, mjesto, vrijeme i partnere za njeno provođenje. Treba istaći da veliki broj radnika nema izgrađene trajne navike i dovoljno razvijenu svijest za redovnije i sistematsko vježbanje, niti je za to dovoljno motivisan.

Sve ovo je dokaz društvene nužnosti i opravdanosti kompleksnijeg pristupa izučavanju stavova i potreba zaposlenih radnika što ukazuje na organizacione, kadrovske i radno-tehnološke promjene koje bi dovele do poboljšanja opšteg zdravstvenog statusa zaposlenih radnika.

2. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja su stavovi i interesi radnika mlinske industrije u Nikšiću prema sportskoj rekreaciji u zavisnosti od potreba, interesa, motivacije, pola, uzrasta, nivoa obrazovanja i subjektivne procjene zdravstvenog stanja. Riječ je o kompleksnom problemu, iz razloga što stav predstavlja integraciju psihičkih funkcija i u njemu dolaze do izražaja sve tri osnovne mentalne funkcije: saznajna ili kognitivna, emocionalna i akciona ili konativna.

Stavovi predstavljaju dispoziciju ponašanja koja su stečena i mogu imati direktno, a često dinamičko svojstvo. Pozitivan stav prema sportsko-rekreativnim aktivnostima može značiti određenu naklonost prema toj aktivnosti i uslov za veću angažovanost, dok negativni stav može biti uzrok neaktivnosti.

Potrebe su kompleksna i dinamička kategorija i one se mijenjaju i razvijaju zavisno od razvoja materijalne baze, ličnog i društvenog standarda, nivoa opšte kulture, stepena obrazovanja i niza drugih objektivnih i subjektivnih faktora. Često se dešava u sportskoj rekreaciji da potrebe za kretanjem, za aktivnošću objektivno postoji, alo kod većeg broja ljudi nema odraza u svijest o postojanju te potrebe, te prema tome nema ni akcionog motiva.

Interesi se nalaze u tijesnoj povezanosti sa potrebama i predstavljaju manje ili više trajnu usmjerenost ljudske svijesti u aktivnosti na određene sadržaje, što je u vezi sa zadovoljavanjem nekih unutrašnjih potreba čovjeka. Osnovna obilježja interesa su da oni predstavljaju tendenciju subjekta da na neke pojave ili objekte u svojoj okolini reaguju pozitivno i da svoju aktivnost usmjerava prema njima. Interesi za bavljenje sportsko-rekreativnim aktivnostima, mogu se razviti, tek

onda kad postoje određena znanja o neophodnosti i značaju tih aktivnosti. Aktivno učešće u tim aktivnostima, moguće je uz vladanje osnovnim elementima sportske tehnike u odabranoj aktivnosti i emocionalnog zadovoljstva koje čovjek osjeća. Jedino je tako moguće najefikasnije razvijati interes za sportsku rekreaciju nastojeći da se na najprivlačniji način čovjeku saopšte prethodna znanja i ukaže na značaj i neophodnost sistematskog vježbanja. U skladu sa ovim, treba pružiti mogućnost kroz motivaciono uključivanje u odgovarajuće programe i njihovim stručnim vođenjem, obezbijediti učesniku osjećaj zadovoljstva zbog samih aktivnosti i njenih pozitivnih efekata.

Motivacija je proces pokretanja aktivnosti čovjeka, usmjeravanja njegove aktivnosti na određene objekte i regulisanje te aktivnosti radi postizanja određenih ciljeva. Pokretačke snage koje izazivaju aktivnost čovjeka, koje usmjeravaju i upravljaju njime nazivamo motivacije.

Sportska rekreacija se posmatra i izučava kao specifično područje fizičke kulture, odnosno specifičan vid fizičkog vaspitanja koje je usmjereno na zadovoljavanje elementarnih potreba i interesa u fizičkoj kulturi svih socio-uzrasnih kategorija stanovništva.

3. CILJ ISTRAŽIVANJA

- da se utvrde stavovi i interesi radnika prema potrebi uvođenja sportske rekreacije kao i
- da se utvrde stavovi i interesi radnika prema sadržajima i oblicima sportske rekreacije u AD Mlin Nikšić.

4. METODIKA RADA

4.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika uzet je iz populacije radnika muškog pola RO Mlin-a - Nikšić, koja po klasifikaciji pripada teškom fizičkom radu. Uzorak ispitanika koji je obuhvaćen ovom anketom je 61 radnik koji pripadaju proizvodnom pogonu.

4.2. Metodika istraživanja

Za dobijanje podataka, stavova i interesa korišćena je metoda anonimnog anketnog upitnika.

Upitnik je obuhvatio pitanja koja se mogu podijeliti na:

- opšta i

- posebna.

Opšta pitanja sadržala su sledeće podatke:

- starost,
- godine staža,
- udaljenje od mjesta stanovanja do mjesta rada,
- karakter rada (stojeći, sjedeći i u kretanju).

Posebna pitanja, okrenuta su prema sadržajima sportske rekreacije. Ispitanicima je predočena anonimnost upitnika, sa akcentom da što iskrenije iznesu svoje stavove i interese, odnosno da daju odgovor na postavljena pitanja.

5. NAČIN OBRADJE REZULTATA

Odgovori na pojedina pitanja su prikazani tabelarno po pitanjima tako da uz frekvenciju odgovora izračunati su i procenti, χ^2 . Testom će se testirati značajnost i razlika u odgovorima na pitanja, koja omogućavaju dobijanje informacija o stavovima i interesima ispitanika prema sportskoj rekreaciji, tj. fizičkoj kulturi.

6. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Postavljeni opšti cilj istraživanja operacionalisan je na sledeći sistem hipoteza.

6.2. Generalna hipoteza

Postoji povezanost između polova, uzrasta, nivoa stručne spreme, subjektivne promjene zdravstvenog stanja, kao i informisanosti sa jedne strane i stavova radnika prema sportskoj rekreaciji, sa druge strane.

Ova hipoteza izrađena je na pet posebnih hipoteza:

- H-1 - postoji zavisnost između polova i stavova prema sportskoj rekreaciji;
- H-2 - postoji zavisnost između uzrasta i stavova prema sportskoj rekreaciji;
- H-3 - postoji povezanost između nivoa stručnog obrazovanja i stavova prema sportskoj rekreaciji;
- H-4 - postoji povezanost između subjektivne procjene zdravstvenog stanja i stavova radnika prema sportskoj rekreaciji;
- H-5 - postoji zavisnost između stepena informisanosti i stavova prema sportskoj rekreaciji.

7. ZAKLJUČAK

U savremenom društvu sportska rekreacija postaje potreba. Obavezni smo da stvorimo uslove i sprovedemo mjere unapređenja stepena zdravlja, borbu za što sadržajnije i kvalitetnije korišćenje slobodnog vremena u cilju povećanja funkcionalnih, radnih i odbrambenih sposobnosti.

Na osnovu analize dobijenih rezultata, kao i opšteg uticaja i uvida u razmatranje problematike, može se konstatovati:

- svijet radnih ljudi je toliko sazrela da znaju da je aktivno bavljenje sportskom rekreacijom korisna aktivnost;
- da je sportska rekreacije potrebna svakom radniku, bez obzira na pol, godine starosti i radno mjesto;
- radnici bi željeli da savladaju osnovne kretne navike, koje su im neophodne za život i rad;
- iskazano je veliko interesovanje za organizovanje svih vrsta izleta, za organizovanje godišnjih odmora sa akcentom na uključivanje sportsko-rekreativnih aktivnosti;
- osnovni uzorak prethodnih konstatacija upućuje na što bolju organizovanost sportske rekreacije u ovoj radnoj organizaciji;
- anketirani radnici se zalažu za mjere i akcije koje bi povećale interes za rekreaciju kod što većeg broja radnika, kao i saradnju između radnih organizacija na nivou opštine, pa i šire.

8. PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE SPORTSKE REKREACIJE U RADNOJ ORGANIZACIJI

Na temelju izvršenog ispitivanja stavova i interesa, te dobijenih zaključaka, moguće je predložiti mjere za unapređenje oblasti sportske rekreacije radnih ljudi Mlina u Nikšiću, kao sastavnog dijela unapređenja zdravlja, radnih, odbrambenih sposobnosti, te humanizacije života, rada i odmora.

Predložene mjere mogu postati sastavni i nerazdvojni dio poslova profesionalnog rada, posebno stručnih službi, a odnose se na mogućnost značajnog doprinosa u borbi protiv uklanjanja tragova akutnog umora u procesu rada, kao i u borbi protiv trajnog umora, koji uslovljava smanjenje funkcionalne i radne sposobnosti, adaptacije čovjeka na zahtjeve rada u uslovima prehrambene, odnosno mlinske industrije.

9. LITERATURA

1. Bala, G.: *Metodološke osnove istraživanja u fizičkoj kulturi*, Novi Sad 1982.
2. Blagajac, M.: *Program i metodologija ispitivanja potreba i interesa u sportskoj rekreaciji, tribina sportske rekreacije*, JZFK, Beograd, 1977.
3. Blagajac, M.: *Teorija sportske rekreacije*, Beograd, 1994.
4. Blagajac, M.: *Motivacija za modele programa sportske rekreacije zdravstveno-preventivne usmjerenosti*, Letnja škola pedagoga fizičke kulture, Neum, 1991.
5. Đurić, Đ.: *Socijalno-psihološke osnove fizičke kulture*, FFK, Novi Sad, 1982.
6. Evans, M.: *Motivacija*, Nolit, Beograd, 1978.
7. Havelka, N., Lazarević, Lj.: *Spot i ličnost*, IGRO sportska knjiga, Beograd, 1981.
8. Malacko, J., Popović, D.: *Metodologija kineziološko-antropoloških istraživanja*, Priština, Novi Sad, 1997.
9. Mikalački, M.: *Teorija i metodika sportske rekreacije*, Novi Sad, 2000.
10. Mitić, d.: *Motivacione i sociodemografske karakteristike odraslih učesnika zimske rekreacije na Kopaoniku* (magistarski rad), Beograd, 1991.
11. Mujić, M.: *Stavovi prema sportskoj rekreaciji radnika Ivo Lola Ribar pre i posle sedmodnevnog dopunskog aktivnog odmora* (magistarski rad), Novi Sad, 1986.
12. Nikolić, N.: *Praćenje stavova i interesa o sadržajima programa ponude sportske rekreacije u turističkim destinacijama Crne Gore*, Zbornik radova, 1990.

ATTITUDES AND INTERESTS OF THE MILL EMPLOYEES TOWARDS THE SPORTS RECREATION

SUMMARY

Topic of the research is the attitudes and interest of the Mill industry workers in Niksic towards sports recreation.

The aim of the research is to establish attitudes of the Mill industry employees towards sports recreation and to establish connections and conditionalities depending on age, sex, level of education, subjective assessment of the health condition and level of information one has.

The research sample represents employees of both sexes in the mill industry in Niksic.

Statistical processing of the data is interpreted quantitatively and qualitatively. For the qualitative data processing we used calculation of percentage relations, coefficient of contingency and Hi-quadrade test.